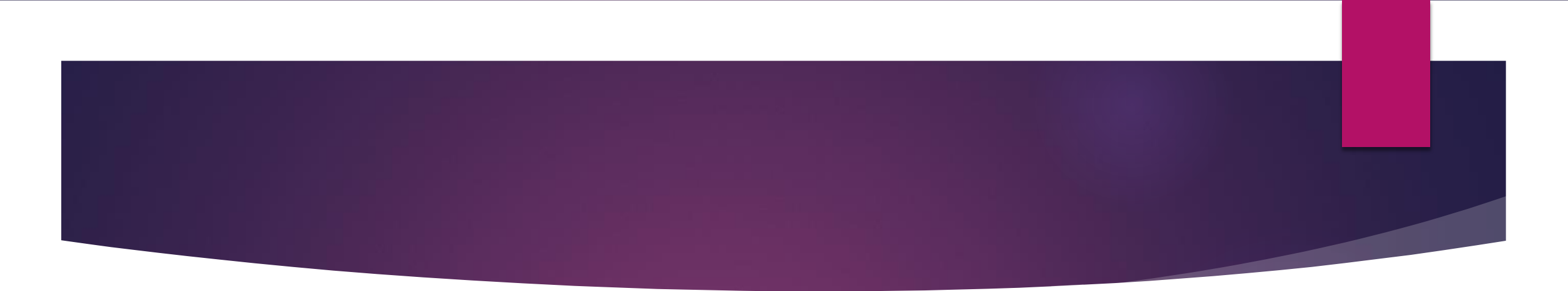

Komunikacja z osobą chorą i niesamodzielną

-
- ▶ Komunikowanie interpersonalne to wymiana informacji, rozumiana jako uzgodnienie znaczeń, rozumienie siebie i ludzi. Każde zachowanie człowieka (komunikat werbalny lub niewerbalny) nadawca i odbiorca komunikatu, kodowanie.

Problemy komunikacji z osobami starszymi, chorymi, niesamodzielnymi.

- ▶ Możliwość adaptacji do nowej sytuacji bywa różna w zależności od możliwości psychofizycznych każdego człowieka. Dlatego tak ważne w procesie komunikacji staje się rozpoznanie stanu podopiecznego!
- ▶ Depresja
- ▶ Choroby otępienne
- ▶ Starość, starzenie się

Depresja

- ▶ Depresja u osób starszych ma inne objawy niż te, które występują u osób młodszych. Często bliscy w ogóle ich nie zauważają, gdyż bywają mylone z typowymi objawami starzenia się. Ale przypisywane podeszłemu wiekowi kłopoty z pamięcią, koncentracją, bezsenność, osłabienie, brak apetytu i bóle mięśni mogą świadczyć o depresji w starszym wieku. Niezdiagnozowana i co za tym idzie nieleczona depresja u osób starszych jest niebezpieczna, gdyż częściej niż u ludzi młodszych prowadzi do podejmowania prób samobójczych. Brak zainteresowania, samotność i poczucie wyobcowania, odrzucenia i beznadziei jedynie pogłębiają chorobę. Szacuje się, że na depresję cierpi co trzeci polski senior.

Otępienie starcze (demencja starcza)

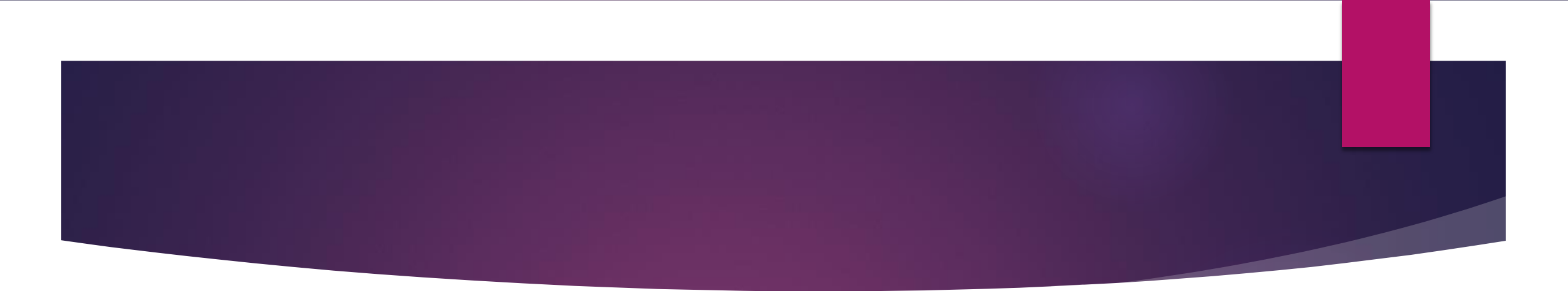
- ▶ Jest to pojęcie określające grupę objawów związanych z pogorszeniem funkcji poznawczych. Demencja starcza często jest utożsamiana z chorobą Alzheimera, jednak nie tylko ona jest przyczyną demencji. Otępienie starcze może być wynikiem także choroby Huntingtona, Parkinsona czy Creutzfeldta-Jakoba. Demencja objawia się m.in.: dużymi wahaniami nastroju (depresja, autoagresja), urojeniami u osób starszych, problemami z pamięcią i koncentracją, zanikami pamięci u osób starszych, zaburzeniami snu, brakiem właściwej oceny sytuacji, zaburzeniami mowy (mowa niewyraźna lub szczątkowa aż do zaniknięcia), zaburzeniami orientacyjno-przestrzennymi.

Choroba Alzheimera

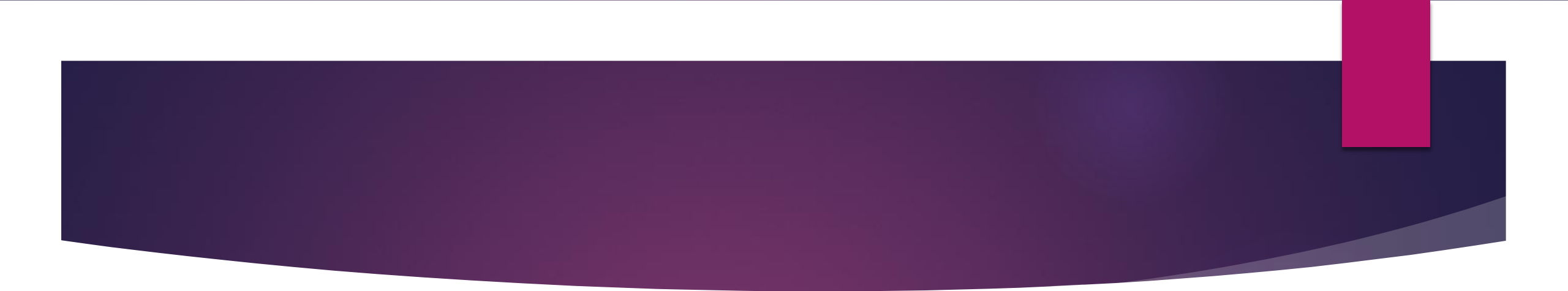
- ▶ Choroba ta polega na zwyrodnieniu mózgu na skutek odkładania białek o patologicznej strukturze. To z kolei prowadzi do śmierci neuronów, a więc także zmniejszenia ilości produkowanych przez nie substancji przekąźnikowych. Charakterystyczne dla tej choroby są postępujące zaburzenia pamięci i zachowania, które w zaawansowanym stadium całkowicie uniemożliwiają prawidłowe funkcjonowanie chorego. Wpływ na wystąpienie tego schorzenia mają czynniki genetyczne i środowiskowe, a głównie wiek. Ryzyko zachorowania zwiększają: nadciśnienie, niewydolność serca, cukrzyca typu II, mała aktywność fizyczna i brak kontaktów społecznych.
- ▶ Choroba Alzheimera bywa utożsamiana z demencją starczą – otępienie starcze jest jednak jedynie objawem tej choroby. Do wczesnych objawów zalicza się: zaburzenie pamięci świeżej, zaburzenia funkcji poznawczych, zaburzenia mowy, zaburzenia wzrokowo-przestrzenne. Rozpoznanie choroby na wczesnym etapie jest trudne.

Starość, starzenie się

- ▶ Starość jest etapem ontogenezy następującym po okresie dojrzałości. Początek starości powinien być mierzony określonym stopniem zużycia organizmu. Okres życia 60-65 lat wielu badaczy określa jako pre-aging lub wczesną starość. Wiele osób nie odczuwa wtedy jeszcze dolegliwości związanych z wiekiem, a wskaźniki populacji życia w zdrowiu są wysokie. Do dzisiaj jednak nie zdefiniowano żadnego parametru, którego można by użyć do określenia początku starości. Populacja osób w wieku podeszłym jest bardzo heterogenna, dlatego 65 lat jest umowną granicą rozpoczynającą okres geriatryczny zdrowia i życia pacjenta. Powszechnie stosowany jest podział demograficzny na podokresy wieku starszego:
- ▶ Okresy starości człowieka (wiek podeszły)
- ▶ starość wczesna 60-74
- ▶ starość późna 75-89
- ▶ starość bardzo późna (długowieczność) >90

-
- ▶ Wiek biologiczny człowieka nie zawsze pokrywa się z wiekiem kalendarzowym i często u osoby starszej jest połączeniem indywidualnych i osobniczych predyspozycji genetycznych oraz warunków socjalno-ekonomicznych, w których żyje. Szczególnie starość późna wiąże się z zagrożeniami i trudnościami w utrzymaniu sprawności funkcjonalnej, a wielkie problemy geriatryczne występujące u pacjentów w tym wieku są codziennością.

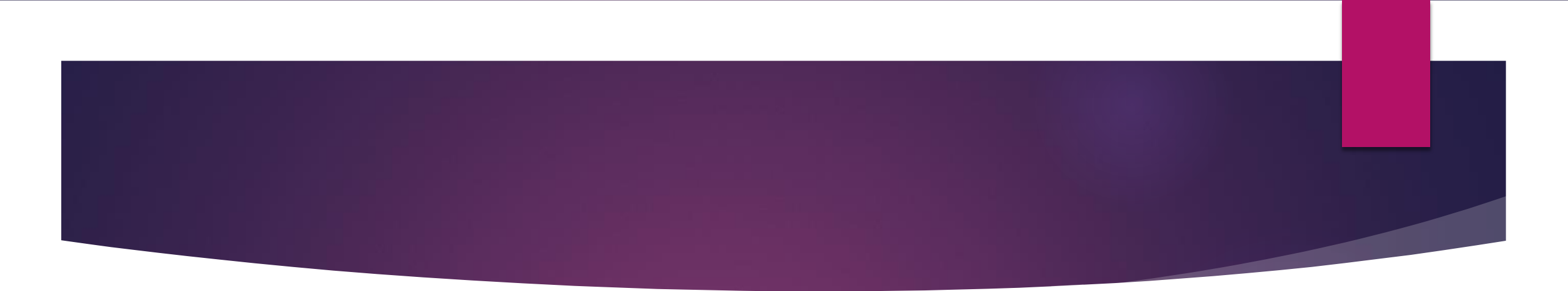
-
- ▶ Starość należy rozpatrywać, w co najmniej trzech aspektach:
  - ▶ biologicznym,
  - ▶ psychologicznym,
  - ▶ społecznym.

Aspekt biologiczny

- Organizm ludzki zbudowany jest z ogromnej liczby komórek. Stanowią one podstawę budulcową narządów wewnętrznych i układów. W trakcie życia człowieka, komórki są wymieniane na nowe. W miarę upływu życia proces wymiany komórek ulega spowolnieniu, a liczba komórek zmniejsza się. Komórki są poddane działaniu szeregu czynników, powodujących ich uszkodzenia. Zmniejsza się także zawartość wody w komórce, co powoduje zaburzenia pracy organów komórkowych. Spowolnieniu ulega także metabolizm komórkowy. Skutkiem jest odkładanie w narządach i tkankach cholesterolu, wapnia i lipofucyny – barwnika starczego. Ubytki w masie mięśniowej, kostnej oraz tkance łącznej powodują obniżenie masy ciała. Zmniejszeniu ulega także objętość wody w organizmie. Zmianom podlega także wygląd skóry, która staje się sucha, mało elastyczna, cienka i szorstka. Pojawiają się zmarszczki. Zmiany w funkcjonowaniu zmysłów spowodowane są starzeniem się mózgu i degeneracją komórek odpowiedzialnych za tę funkcję. Zmiany w narządzie wzroku powodują upośledzenie widzenia. Z wiekiem pojawia się także niedosłuch i problemy z rozpoznawaniem zapachów. Występuje także pogorszenie rozpoznawania smaków. Z kolei zmiany w układzie sercowo- -naczyniowym polegają na zmianach w układzie naczyń krwionośnych. Powoduje to wiele groźnych dla życia schorzeń jak zawał mięśnia sercowego lub mózgu. Zaburzenia pracy układu odpornościowego powoduje zwiększoną częstotliwość zachorowań. Obserwuje się również zaburzenia układu nerwowego.

Aspekt psychologiczny

- ▶ Starzenie w perspektywie psychologicznej oznacza zmiany, jakie pojawiają się pod wpływem czasu w osobowości, życiu emocjonalnym i duchowym człowieka. Proces ten przebiega pod wpływem zmian biologicznych zachodzących w całym organizmie człowieka, a zwłaszcza w mózgu. Zaburzenia w fizjologii pracy mózgu powodują osłabienie funkcji postrzegania, słuchu i wzroku. Powoduje to utrudniony kontakt ze światem zewnętrznym. Pojawiają się także zaburzenia pamięci krótkotrwałej oraz spowolnienie czasu reakcji. W okresie starości człowiek rozumie otaczający go świat często przez pryzmat swoich doświadczeń, z drugiej strony utrudniony kontakt ze światem spowodowany jest zaburzeniem fizjologii pracy mózgu. Konsekwencją tego jest poczucie osamotnienia i zawężenie kręgu zainteresowań. Częstym objawem starzenia się jest wzmożona drażliwość, zmienność nastroju, płaczliwość lub oziębłość uczuciowa. Objawy te są wynikiem zmniejszonej zdolności przystosowawczej do zmian zachodzących w otoczeniu.

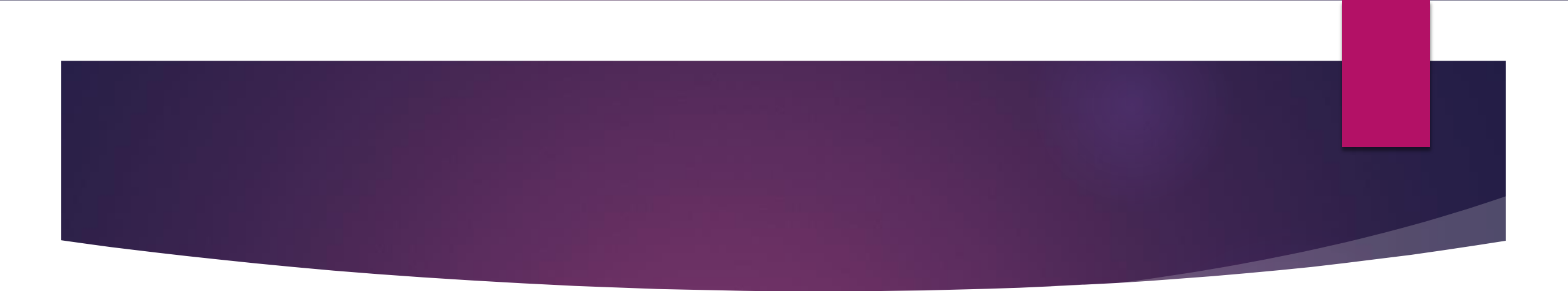
-
- ▶ Zmiany zachodzące w mózgu w procesie starzenia powodują szereg zaburzeń, z którymi starszy człowiek nie zawsze potrafi sobie poradzić. Jest to nowy etap w życiu człowieka. Zmiany w narządach wzroku i słuchu często powodują alienację ludzi starych oraz pozbawienie ich relacji społecznych ze względu na swe upośledzenia. W konsekwencji prowadzi to do wycofania i depresji.

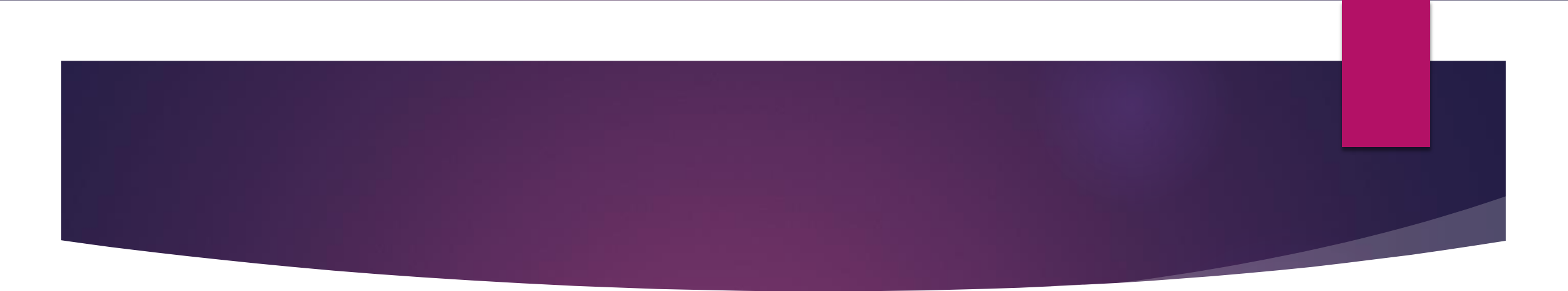
Aspekt społeczny

- ▶ Starzenie społeczne jest zależne zarówno od człowieka, który znajduje się w okresie starości, jak i środowiska społecznego. Ważną rolę odgrywają role rodzinne pełnione w okresie starości. Najczęściej jest to rola babci i dziadka. Pomoc w wychowywaniu wnuków pozwala czuć się potrzebnym i użytecznym. Szerokie kontakty z rówieśnikami, hobby dają możliwość miłego spędzenia czasu i pozwalają na rozwój zainteresowań. W naszym społeczeństwie obserwuje się obniżenie pozycji społecznej człowieka starego jako osoby niepracującej zawodowo i utrzymującej się najczęściej ze skromnej emerytury. Starzenie się społeczeństwa wymaga kształtowania odpowiednich postaw wobec starości wykwalifikowanej kadry psychologów, pedagogów i socjologów oraz szeregu działań socjalnych. Pozytywne kreowanie obrazu starości jest konieczne, aby ludzie starsi mogli godnie przeżyć ostatni etap swojego życia.

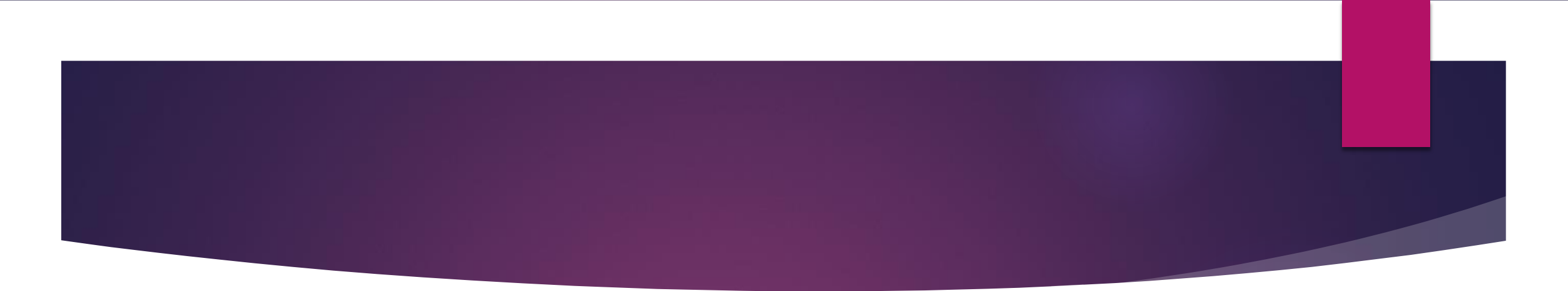
Typy osobowości osób starszych

- ▶ Postawa konstruktywna. Człowiek, u którego dominuje taka postawa jest wewnętrznie zrównoważony, charakteryzuje go podobny nastrój i dające mu satysfakcję udane kontakty z ludźmi. Potrafi być krytyczny w stosunku do siebie, jednocześnie będąc tolerancyjnym w stosunku do innych. Akceptuje własną wartość oraz fakt przejścia na zasłużoną emeryturę. Posiada optymistyczny stosunek do życia, a konieczność śmierci przyjmuje ze spokojem. Jego bilans życiowy jest dodatni, dzięki czemu z ufnością liczy na pomoc otoczenia.

-
- ▶ Postawa zależności. Jest charakterystyczna dla osób wykazujących bierność i zależność od innych. Są to ludzie ulegli wobec partnera lub dziecka, nie mający zbyt wygórowanych aspiracji życiowych, w związku z czym chętnie wycofują się z aktywności zawodowej. Środowisko rodzinne zapewnia im poczucie bezpieczeństwa i utrzymanie wewnętrznej harmonii.

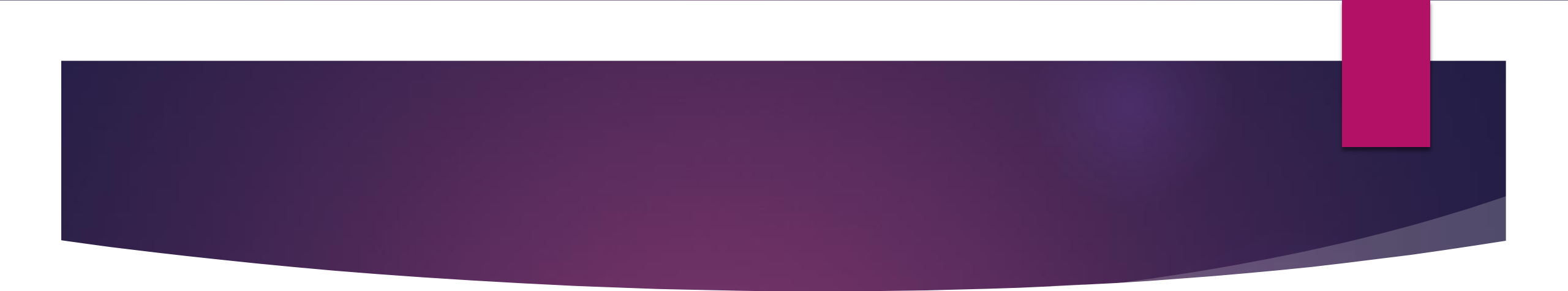
-
- ▶ Postawa obronna. Charakteryzuje ludzi przesadnie opanowanych. Są sztywni w swych nawykach i przyzwyczajeniach, a także zaabsorbowani pracą zawodową i samowystarczalni. Ich poglądy bywają konwencjonalne, unikają wypowiadania własnego zdania, z trudem mówią o własnych problemach, bardziej zajmują się życiem zewnętrznym niż własnymi przeżyciami. Odczuwają zazwyczaj duży lęk przed śmiercią i niedołatwstwem. Zazdroszczą ludziom młodym i wykazują lekkie znerwicowanie.

-
- ▶ Postawa wrogości. Jest znamieną dla agresywnych, podejrzliwych i wybuchowych osób, które mają tendencje do przerzucania na otoczenie własnych pretensji. Cechuje ich brak realizmu oraz traktowanie starości jako ciężkiego okresu wyrzeczeń i ubóstwa, zniedołężnienia i braku sił. Zazdroszczą ludziom młodym, nie potrafią pogodzić się ze starością i boją się śmierci.
  - ▶ Postawa wrogości skierowana na samego siebie. Jest zwykle manifestowana przez osoby o ujemnym bilansie życiowym. W życiu tych osób było wiele niepowodzeń, dlatego niechętnie wracają do wspomnień życiowych. Są zwykle mało zaradne i nieaktywne, i nie przejawiają buntu przeciwko starości. Brak możliwości zaspokojenia potrzeby miłości jest powodem depresji, pretensji do siebie samych i żalu. Osoby te mają poczucie osamotnienia i zbędności a śmierć traktują jako wyzwolenie od cierpienia

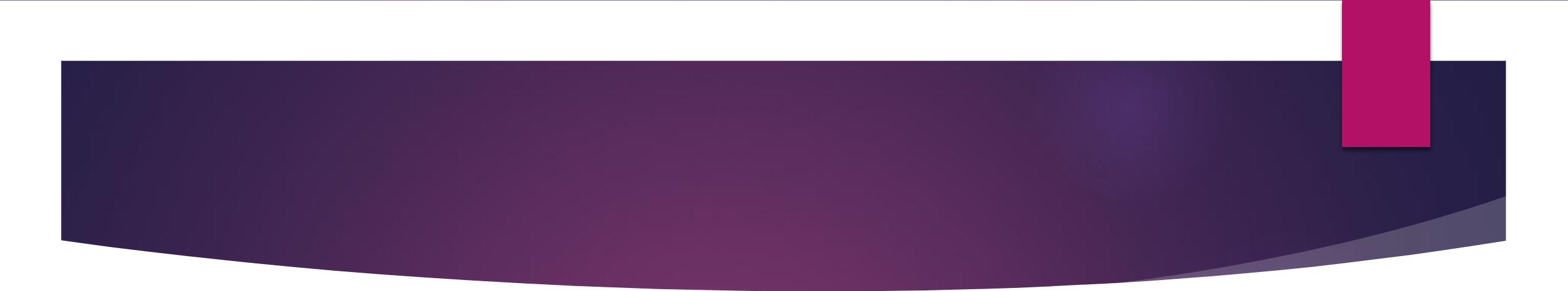
Komunikacja oraz postawa w zawodzie Opiekun Medyczny

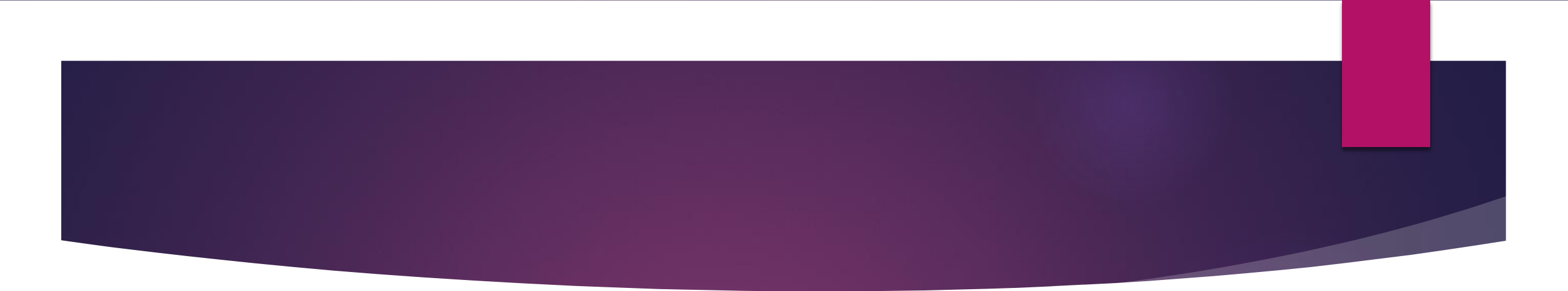
- ▶ Dbałość o podopiecznego wynikająca z wrażliwości na cierpienie, to ciągłe poszukiwanie i odkrywanie nowych, lepszych rozwiązań dla osób potrzebujących pomocy, rozpoznawanie indywidualnych potrzeb, a także chronienie ludzkiej godności.
- ▶ Sensem tego zawodu jest więc opiekuńcza troskliwość. Okres choroby dla człowieka może być czasem na przemyślenia, na które w dotychczasowym życiu nie było możliwości. Okres ten umożliwia zrozumienie, co jest najważniejsze w ludzkim istnieniu oraz umożliwia spojrzenie na wiele trudnych spraw z innej perspektywy. Choroba stwarza sytuacje do innego, a zarazem lepszego przeżywania związków międzyludzkich.
- ▶ Od postawy prezentowanej wobec pacjenta, zależy stosunek pacjenta do choroby i przystosowanie się do nowej, trudnej sytuacji życiowej

-
- ▶ Ważnym zadaniem i wręcz obowiązkiem opiekuna medycznego jest działanie, dla dobra chorego człowieka, a podstawowymi zasadami są: • życzliwość, • nieszkodzenie, • przestrzeganie zasady autonomii pacjenta.
  - ▶ Niezmiernie istotny jest poziom reprezentowanych przez opiekuna zasad etycznych, gdyż jest on osobą mającą ogromny wpływ na pacjenta.

Postawa ma duży wpływ na niego, jego stosunek do choroby czy cierpienia.

- ▶ Opiekun medyczny musi charakteryzować się takimi cechami w pracy jak:
- ▶ rzetelność
- ▶ uczciwość
- ▶ Empatia
- ▶ Otwartość
- ▶ Wrażliwość
- ▶ Odpowiedzialność (moralna)

-
- ▶ Opiekun towarzyszący podopiecznemu nawiązuje z nim relację.
  - ▶ Reakcje na problemy związane z pełnioną funkcją:
  - ▶ zmęczenie, agresja, złość, strach, obniżenie nastroju, bezsilność, niedocenienie
  - ▶ Praca nie powinna zatem zdominować życia prywatnego!!! Dlatego po pracy należy zadbać również o siebie- odpoczynek, relacje z bliskimi, zainteresowania, hobby.

-
- ▶ Celem zapewnienia optymalnych warunków pracy i współpracy pomiędzy opiekunem, podopiecznym i jego najbliższymi istotne jest:
  - ▶ Jasne określenie roli i zadań opiekuna (Specyfiką modelu pracy opiekuna jest widzieć – reagować-przewidywać; nie wyręczać)
  - ▶ Poprawna komunikacja opiekuna z rodziną podopiecznego (na temat aktualnej sytuacji zdrowotnej np. czy brał leki, wykonywał ćwiczenia itp.)
  - ▶ Określenie wymiaru czasu pracy